



2020 | Μάιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

## ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ & ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Β' Γενικού Λυκείου  
Γενικής Παιδείας

Παρασκευή 22 Μαΐου 2020 | Διάρκεια Εξέτασης: 3 ώρες

### ΘΕΜΑΤΑ

#### ΚΕΙΜΕΝΟ Α'

#### Η καραντίνα και ο ψηφιακός αναλφαβητισμός

Χθες, έκανα μια γρήγορη έρευνα σε συνομηλίκους μου, ανθρώπους δηλαδή των οποίων οι γονείς είναι περίπου 70 – 80 ετών. Οι γονείς σας μπαίνουν στο Facebook; Χρησιμοποιούν web banking; Κάνουν Skype ή Zoom ή κάτι αντίστοιχο; Ενημερώνονται από το Internet; Βλέπουν Netflix; Οι πιο χαρακτηριστικές απαντήσεις: «Οι γονείς μου έχουν Facebook, βλέπουν φανατικά Netflix, όμως δυσκολεύονται στη χρήση κινητού και ούτε λόγος για web banking». «Οι δικοί μου χρησιμοποιούν smartphone και tablet με σχετική επιδεξιότητα, αλλά, αν το πιστεύεις, δεν χρησιμοποιούν ATM (φοβούνται ότι θα καθυστερήσουν στην ουρά, προτιμούν να περιμένουν στο ταμείο). Κάνουμε συχνά facetime, αφού ζούμε μακριά». «Τίποτα από όλα αυτά – μολονότι είναι νέοι σχετικά και τους έχω δείξει πώς να πληρώνουν, για παράδειγμα, λογαριασμούς online, δεν θέλουν. Θεωρούν ότι δεν είναι γι' αυτούς. Κυρίως η μητέρα μου δεν θέλει, λέει, να κάνει κάποια βλακεία».

Τα μέτρα που ελήφθησαν από τα κράτη λόγω της πανδημίας του κορωνοϊού έχουν αποκαλύψει τα τρωτά σημεία των σύγχρονων κοινωνιών. Στην Ελλάδα, χωρίς αμφιβολία, ένα από αυτά είναι ο τεχνολογικός ή ψηφιακός αναλφαβητισμός σημαντικού μέρους του πληθυσμού και, κυρίως, των ατόμων της τρίτης ηλικίας. Τον ένα μήνα που βρισκόμαστε σε καραντίνα, δεν μείναμε εντελώς στάσιμοι. Οι δουλειές προχώρησαν με τηλεργασία, επικοινωνήσαμε με τα νέα μέσα, η αγορά κινήθηκε με online shopping. Μπορεί να μη βγήκαμε από το σπίτι μας, όμως το χάσμα ανάμεσά μας μεγάλωσε. Όσοι δεν ήταν από πριν εξοικειωμένοι με τις νέες τεχνολογίες ένιωσαν αυτό



## 2020 | Μάιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

το διάστημα περισσότερο αποκλεισμένοι, πιο μόνι και ξεκρέμαστοι σε σχέση με εκείνους που είχαν τη διέξοδο του ψηφιακού κόσμου.

Ο ψυχολόγος – ψυχοθεραπευτής Πέτρος Κεχαγιάς, επιστημονικός συνεργάτης του gernoallios.gr, εξειδικεύεται στην τρίτη ηλικία και στην ψυχογηριατρική. Αρκετοί από τους θεραπευομένους του είναι άνθρωποι άνω των 65 ετών. «Υπάρχει μια μεγάλη κατηγορία θεραπευομένων, με τους οποίους δεν μπορούσαμε να συνεχίσουμε τις συνεδρίες μέσω Skype, γιατί δεν έχουν επαφή με τα νέα μέσα ούτε και τις συσκευές, για να τα αξιοποιήσουν. Με κάποιους διατηρούμε αυτή την περίοδο επαφή μέσω τηλεφώνου», λέει στην «Καθημερινή». Από τον κύκλο των επαφών του παρατηρεί ότι οι ηλικιωμένοι εκείνοι που ήταν πιο δραστήριοι, αυτοί που έβγαιναν από το σπίτι, πήγαιναν στο καφενείο, είχαν ευρύ κύκλο φίλων, «χτυπήθηκαν» μεν από την καραντίνα, αλλά αντεπεξέρχονται καλύτερα. Βρίσκουν τον τρόπο να επικοινωνούν. «Αυτοί που νιώθουν τη μεγαλύτερη μοναξιά είναι εκείνοι που ήταν, ούτως ή άλλως, απομονωμένοι. Άνθρωποι που δεν είχαν καλές σχέσεις με τους συγγενείς ή ακόμα και τα παιδιά τους και που η κρίση εξάλειψε και τις λίγες επαφές που είχαν μαζί τους. Αυτοί που δεν είχαν υποστηρικτικό πλαίσιο και απλά το κενό αυτό μεγεθύνθηκε».

Η τεχνολογία θα μπορούσε να αποτελέσει στις σημερινές συνθήκες ένα εναλλακτικό υποστηρικτικό πλαίσιο, όμως στους μεγαλύτερους σε ηλικία χρήστες ο φόβος κυριαρχεί. «Οι περισσότεροι φοβούνται μήπως κάνουν κάποιο λάθος. Πιστεύουν ότι ένα λάθος μπορεί να είναι επιζήμιο, ότι μπορεί κάποιος να τους μαλώσει, να κάνουν κάτι που δεν διορθώνεται. Η εμπειρία μου, όμως, λέει ότι, αν κάποιος προσπαθήσει να τους εξηγήσει τις διαδικασίες με ήρεμο και ψύχραιμο τρόπο, ο φόβος θα μειωθεί».

Η καραντίνα μάς προσφέρει χρόνο τον οποίο μπορούμε να αφιερώσουμε, μαθαίνοντας στους μεγαλύτερους πώς να πλοηγούνται στα νέα μέσα. «Είναι γεγονός ότι, από μια ηλικία και μετά, ο άνθρωπος νοητικά δυσκολεύεται να επεξεργαστεί σύνθετες διαδικασίες, όπως, για παράδειγμα, το web banking. Χρειάζεται απλοποίηση των διαδικασιών και ενδεχομένως θα βοηθούσε να τους δίνουμε τις οδηγίες γραπτώς. Όμως, δεν ισχύει το ίδιο για την αξιοποίηση του Facebook, το οποίο είναι πιο απλό και τους παρέχει τη δυνατότητα να έρθουν σε επαφή με τον κόσμο γύρω τους. Ο εύκολος και διασκεδαστικός τρόπος επικοινωνίας που προσφέρει το συγκεκριμένο μέσο – γραπτά μηνύματα, «αντιδράσεις», φωτογραφίες, βιντεοκλήσεις, σχολιασμοί, αναρτήσεις τραγουδιών κ.ά. – συνεισφέρει στο να αισθάνονται λιγότερο κοινωνικά αποκομμένοι, περισσότερο συνδεδεμένοι και ενεργοί, μέλη ενός μεγάλου – ψηφιακού – συνόλου», καταλήγει ο κ. Κεχαγιάς.

Λίνα Γιάνναρου, εφημερίδα Καθημερινή, 16 / 04 / 2020



2020 | Μάιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

---

---

## ΚΕΙΜΕΝΟ Β'

---

---

[Το παρακάτω ποίημα αποτελεί το πρώτο ποίημα της σπουδαίας Ελληνίδας ποιήτριας Κατερίνας Αγγελάκη - Ρουκ, που έφυγε από τη ζωή την 21<sup>η</sup> Ιανουαρίου 2020]

### Μοναξιά

Αν ενώσεις το βροχόνερο με το δάκρυ σου  
το γέλιο σου με τον ήλιο  
το σίφουνα, τον αγέρα με την ξεσηκωμένη αγανάκτησή σου.

Αν κλάψεις για τα παιδάκια με τις ρόδινες ανταύγειες  
του δειλινού στο πρόσωπο, που πλαγιάζουν  
με τα χεριά αδειανά, με τα πόδια γυμνά  
θα βρεις τη μοναξιά σου.

Αν σκύψεις στους συνανθρώπους σου  
μες στα αδιάφορα μάτια τους θα 'ναι γραμμένη  
απελπιστική, ολοκληρωτική η μοναξιά σου.

Κι αν πάλι τους δείξεις το δρόμο της δύναμης  
και τους ξεφωνίσεις να πιστέψουν μόνο τον εαυτό τους  
θα τους δώσεις μια πίκρα παραπάνω  
γιατί δε θα το μπορούν, θα 'ναι βαρύ γι' αυτούς  
και θα 'ναι πάλι η μοναξιά σου.

Αν φωνάξεις την αγάπη σου  
θα 'ρθει πίσω άδεια, κούφια, η ίδια σου η φωνή  
γιατί δεν είχε το κουράγιο να περάσει όλες  
τις ασφαλισμένες πόρτες, όλα τα κουρασμένα βήματα,  
όλους τους λασπωμένους δρόμους.  
Θα γυρίσει πίσω η φωνή που την έστειλες τρεμάμενη  
λαχταριστή, με άλλα λόγια που δεν την είχες προσταξει εσύ  
τα λόγια της μοναξιάς σου.



## 2020 | Μάιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

Θεέ μου, τι θα γίνουμε;  
Πώς θα πορευτούμε;  
Πώς θα πιστέψουμε; Πώς θα ξεγελαστούμε;  
Μ' αυτή την αλλόκοτη φυγή των πραγμάτων  
των ψυχών από δίπλα μας;

Ένας δρόμος υπάρχει, ένας τρόπος.  
Μια θα 'ναι η Νίκη:  
αν πιστέψουμε, αν γίνουμε, αν πορευτούμε.  
Μόνοι μας.

**Κατερίνα Αγγελάκη - Ρουκ**

### ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ:

**A.** Να αποδώσετε περιληπτικά, σε 90 περίπου λέξεις, το περιεχόμενο της δεύτερης, της τρίτης, και της τέταρτης παραγράφου του κειμένου Α'.

**[Μονάδες: 15]**

**B1.** Για καθεμιά από τις παρακάτω προτάσεις να γράψετε στο τετράδιό σας το αντίστοιχο γράμμα της πρότασης και δίπλα την ένδειξη **ΣΩΣΤΟ**, αν η πρόταση αποδίδει ορθά κάποια άποψη που διατυπώνεται από τον συγγραφέα στο κείμενο Α', ή την ένδειξη **ΛΑΘΟΣ**, αν η πρόταση δεν αποδίδει ορθά κάποια άποψη που διατυπώνεται από τον συγγραφέα του κειμένου Α'. Στη συνέχεια, να τεκμηριώσετε την απάντησή σας, παραθέτοντας, για κάθε πρόταση, ένα απόσπασμα από το κείμενο που να την επιβεβαιώνει.

- **α.** Ο ψηφιακός αναλφαβητισμός αποτελεί πρόβλημα που πλήττει εξίσου τους ανθρώπους όλων των ηλικιών στην Ελλάδα.
- **β.** Κατά τη διάρκεια της καραντίνας χρησιμοποιήθηκαν εκτεταμένα οι νέες τεχνολογίες, για να διασφαλιστεί η συνέχιση των επαγγελματικών και κοινωνικών δραστηριοτήτων των Ελλήνων.
- **γ.** Οι νέες τεχνολογίες δεν δύνανται να υποστηρίξουν τους ανθρώπους στις νέες προκλήσεις της εποχής.



## 2020 | Μάιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

- δ. Η ηλικία του ανθρώπου δεν αποτελεί ανασταλτικό παράγοντα για την κατανόηση του τρόπου χρήσης των νέων τεχνολογιών.
- ε. Τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης αποτελούν δίαυλο επικοινωνίας των μοναχικών ανθρώπων με τον κοινωνικό περίγυρο.

[Μονάδες: 15]

**B2. α)** Στην πρώτη παράγραφο του κειμένου Α' να επισημάνετε τη λειτουργία:

- των εισαγωγικών
- των παρενθέσεων
- των ερωτημάτων
- των αγγλικών λέξεων.

[Μονάδες: 10]

**B2. β)** Για ποιον σκοπό νομίζετε ότι γράφτηκε το κείμενο και πώς συνδέεται με την επικαιρότητα; Να παραθέσετε τρία αποσπάσματα του κειμένου που πιστοποιούν τον επικαιρικό του χαρακτήρα.

[Μονάδες: 10]

**B3.** *«Τα μέτρα που ελήφθησαν από τα κράτη λόγω της πανδημίας του κορωνοϊού έχουν αποκαλύψει τα τρωτά σημεία των σύγχρονων κοινωνιών»:* Να ξαναγραφεί η περίοδος με τέτοιο τρόπο, ώστε στην κύρια πρόταση να δίνεται πλέον έμφαση στην πράξη που προέρχεται από το ποιητικό αίτιο του παθητικού ρήματος και όχι στον δράστη της ενέργειας και στη δευτερεύουσα αναφορική να συμβαίνει το ακριβώς αντίθετο.

[Μονάδες: 5]

**Γ.** Το κείμενο Α' αναφέρεται στις επιπτώσεις της καραντίνας, ιδίως στους μοναχικούς ανθρώπους της τρίτης ηλικίας. Στη μοναξιά του σύγχρονου ανθρώπου αναφέρεται και το ποίημα / κείμενο Β'. Να παρουσιάσετε τρεις καταστάσεις της ζωής στις οποίες, σύμφωνα με την ποιήτρια, μπορεί ο σύγχρονος άνθρωπος να εντοπίσει τη μοναξιά του. Έπειτα, στους στίχους που επιλέξατε να αναφερθείτε να εντοπίσετε πέντε κειμενικούς δείκτες με τους οποίους η ποιήτρια αναδεικνύει το πρόβλημα της ανθρώπινης μοναξιάς. Η ανάλυσή σας θα πρέπει να εκτείνεται σε 150 – 200 λέξεις.

[Μονάδες: 15]



2020 | Μάιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

- Δ. Η συγγραφέας στο κείμενο Α' επισημαίνει ότι «τον ένα μήνα που βρισκόμαστε σε καραντίνα, δεν μείναμε εντελώς στάσιμοι. Οι δουλειές προχώρησαν με τηλεργασία, επικοινωνήσαμε με τα νέα μέσα, η αγορά κινήθηκε με online shopping». Σε ένα δικό σας άρθρο 350 - 400 λέξεων, που θα δημοσιευθεί στη σχολική εφημερίδα, να επιβεβαιώσετε, χρησιμοποιώντας επιχειρήματα και τεκμήρια, την παραπάνω διαπίστωση, επισημαίνοντας τον θετικό ρόλο του διαδικτύου και των νέων τεχνολογιών στην αντιμετώπιση των προβλημάτων που δημιούργησε η πανδημία.

[Μονάδες: 30]